

УДК 349.2 (477)

Костюк В. Л.

*професор Навчально-наукового інституту права
ім. І. Малиновського Національного університету
«Острозька академія», доктор юридичних наук, доцент*

Воробйова І. Б.*магістр права*

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД

Просування України по шляху системних демократичних, соціальних та правових перетворень на основі втілення засад верховенства права, пріоритетності прав та свобод людини по відношенню до інститутів державної влади передбачає за необхідне інституційне реформування державної служби [1, с.9-15], [2, с.50-60], [3, с.26-32]. Адже, державна служба є ключовим, фундаментальним інститутом держави через призму якого вона здійснює покладені на неї завдання, функції та повноваження. Конституція України (ст.ст.1,3) визнаючи Україну демократичною, соціальною та правовою державою, встановлює, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність. У свою чергу, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [4].

© Костюк В. Л., Воробйова І. Б., 2017

© Національний університет «Острозька академія», 2017

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

Розвиток України як правової держави означає насамперед, певну організацію політичної влади, що заснована на визнанні та реальному забезпеченні прав і свобод людини і громадянина, верховенстві права, взаємній відповідальності особи і держави [5, с.12]. В умовах правової держави, інститут державної служби потребує комплексного реформування як складова реального визнання, гарантування прав та свобод людини, верховенства права, розбудови громадянського суспільства.

Також, Основний Закон України (ст.38) проголошує, що громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. При цьому, громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування. За своєю правовою суттю, державна служба – це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: 1) аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; 2) забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; 3) забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; 4) здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; 5) управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; 6)

▪ Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

управління персоналом державних органів; 7) реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством[6].

Констатуючи достатньо складне за змістом визначення, слід відзначити, що державна служба спрямовується на реалізацію основних напрямів діяльності держави, її завдань, функцій та повноважень. З правової точки зору, це означає, що інститут державної служби реалізується через призму професійної діяльності громадян щодо управління державними справами, зайняття посад в органах державної влади. У контексті його конструктивного спрямування фундаментального значення набувають питання щодо інноваційного удосконалення принципів державної служби.

За своєю суттю, принципи державної служби покликані, по-перше, визначати базові засади функціонування державної служби; по-друге, окреслювати концептуальні вектори розвитку державної служби; по-третє, визначати систему концептуальних орієнтирів удосконалення законодавчого забезпечення державної служби. У той же час, принципи державної служби залишаються, переважно декларативними, які реально не впливають на стан та динаміку перетворень у такій важливій сфері суспільного життя. Показовими у цьому плані є принципи державної служби визначені Законом України «Про державну службу» (у редакції від 16.12.1993р.)[7], зокрема: служіння народу України; демократизму і законності; гуманізму і соціальної справедливості; пріоритету прав людини і громадянина; професіоналізму, компетентності, ініціативності, чесності, відданості справі; персональної відповідальності за виконання службових обов'язків і дисципліни; дотримання прав та законних інтересів органів місцевого і регіонального самоврядування; дотримання прав підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян. Такі принципи державної служби заклали нові передумови до її розвитку. Разом із тим,

▪ Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

такі принципи не були дієвими по відношенню до розвитку державної служби в умовах демократичної, соціальної та правової держави.

Концептуальних змін не було внесено до системи принципів державної служби із прийняттям Верховною Радою України 10.12. 2015р. нового Закону України «Про державну службу»[6]. За змістом цього Закону (ст.4) принципами державної служби є наступні: верховенства права; законності; професіоналізму; патріотизму; доброчесності; ефективності; забезпечення рівного доступу до державної служби; політичної неупередженості; прозорості; стабільності. Пропонована система принципів державної служби не сприяє реформаторській суті зазначеного Закону, лише частково ураховує динаміку розвитку держави та її інституцій, однак має низку застережень, з огляду на таке: повною мірою не ураховує тенденцій розвитку суспільства та держави; не відображає систему конституційних засад розвитку України як демократичної, соціальної та правової держави; повною мірою не мотивує прихід на державну службу висококваліфікованих професіоналів; не сприяє доступності державної служби; не мотивує толерантності, моральності, поваги до прав людини, у тому числі дітей, осіб з інвалідністю, інших соціально вразливих категорій; не сприяє прозорості правового статусу державних службовців; не сприяє імплементації міжнародних, у тому числі європейських стандартів публічної служби; не сприяє науковому забезпеченню державної служби; не забезпечує персональну відповідальність державних службовців; не мотивує соціальної захищеності державних службовців; не забезпечує належний нагляд та контроль щодо державної служби. Також потребують системного переосмислення механізми підвищення професійної компетентності державних службовців в Національній академії

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

державного управління при Президентіві України, інших академічних навчально-наукових закладах, через мотивацію здійснення ними викладацької, наукової, творчої діяльності. Саме національні, провідні науково-освітні центри нашої держави мали б стати базисом комплексної та системної реформи державної служби.

Слід зауважити, що в умовах сьогодення, варто активізувати процеси щодо формування новітньої, науково обґрунтованої системи принципів державної служби, яка б відображала сучасні тенденції її розвитку. При цьому, з позиції сьогодення принципи державної служби мають сприяти формуванню конструктивних механізмів взаємодії суспільства та держави на основі верховенства права, пріоритетності прав та свобод людини.

Метою наукової статті є науково-теоретичне дослідження принципів державної служби в умовах правової держави.

У юридичній літературі зазначена проблематика частково розглядалася у працях таких провідних вчених-юристів як: Ю.П. Битяк, В. С. Венедіктов, І. В. Зуб, М. І. Іншин, М. М. Клемпарський, В. Л. Костюк, Д. Є. Кутоманов, І.П. Лаврінчук, С. С. Лукаш, А. Р. Мацюк, К.Ю. Мельник, Н.О. Мельничук, В. О. Петришин, П. Д. Пилипенко, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, Г. І. Чанишева, В. І. Щербина, Н. М. Хуторян, О. М. Ярошенко та ін. Можна погодитися із тим, що новітні, наукові розробки цих та інших вчених-юристів у розвиток доктрини державної служби заслуговують на увагу, водночас, сучасні тенденції розвитку суспільства та держави, засвідчують гостру необхідність її інституційного реформування, через посилення ефективності, доступності прав і свобод людини, підвищення професійної, соціальної мотивації державних службовців, урахування міжнародних та європейських стандартів на основі новітньої системи принципів (засад) державної служби.

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

Конституція України (п.12) ст.92) встановлює, що виключно законами визначаються організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби, організації державної статистики та інформатики. Тому, базові основи, стан функціонування державної служби регламентуються виключно на підставі закону. Сучасний стан державної служби тісно пов'язаний із змістом інституційних засад, які сприяють її належному функціонуванню. Ю. П. Битяк наголошує, що принципи державної служби є ключовими, вихідними ідеями для інституту державної служби, основою його побудови, визначальними для суспільних, державно-службових відносин, витікають із них і відбивають їх закономірності [8, с. 12]. З таким підходом цілком можна погодитися. Тому, розглядаючи принципи державної служби, слід зауважити, що вони включають систему основоположних та вихідних засад, керівних положень, які визначають стан, динаміку розвитку державної служби, механізми належного законодавчого забезпечення.

За своєю правовою суттю, принципи державної служби відображають її характер, зміст та спрямованість. Через їх розуміння, можна з'ясувати, які цінності, ідеї, сутнісні концепції лежать в основі інституту державної служби, а також характер, обсяг, зміст завдань, функцій та повноважень. Тому основними ознаками принципів державної служби: формуються під впливом розвитку суспільства та держави; включають систему засад та керівних положень щодо законодавчого регулювання державної служби; забезпечують формування конструктивних механізмів виконання покладених на державну службу завдань та повноважень; підпорядковуються системі прав та свобод людини, їх дотриманню і гарантуванню; сприяють прозорості та ефективності правового статусу державного службовця; сприяють підвищенню професійної компетенції

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

державних службовців; сприяють розвитку державної служби з урахуванням міжнародних та європейських стандартів; сприяють формуванню векторів розвитку та удосконалення інституту державної служби; сприяють інституційній гармонізації державної служби.

Можна погодитися із позицією професорів М. І. Іншина, А. О. Селіванова, інших вчених, які наголошують на тому, що принципи державної служби базуються на конституційних засадах: відповідальності органів виконавчої влади (посадових осіб і управлінського персоналу) за доручену справу перед громадянами і державою – ст. 3,17, 19 Конституції України; поділу державної влади на законодавчу, виконавчу й судову – ст. 6; верховенства права – ст.8; соціального захисту службовців – ст. 17; політичної нейтральності – ст. 37 і т.д. Єдиного вичерпного переліку принципів, які б були нормативно закріплені, не існує, оскільки принципи взаємообумовлено розвиваються в теоретичному практичному напрямках [9, с.40].

Слід зауважити, що докладна регламентація принципів державної служби регламентується нормами Закону України «Про державну службу» (у редакції від 10.12. 2015р.).

По-перше, принцип «верховенства права» трактується як «забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України, що визначають зміст та спрямованість діяльності державного службовця під час виконання завдань і функцій держави». Поділяючи юридичну значимість цього принципу, як основоположного для інституційного розвитку державної служби, слід зауважити, що його розуміння має стосуватись таких аспектів як: пріоритетність положень конституції, прав та свобод людини по відношенню до інституційного розвитку державної служби, спрямованість діяльності державних

▪ Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

службовців виключно на підставі та у спосіб визначений Конституцією та законами України. У той же час, в умовах сьогодення, коли в Україні відбувається складний етап становлення громадянського суспільства, варто було б окремо виділити принцип верховенства прав та свобод людини у виконанні держаним службовцем своїх професійних (службових) обов'язків. Особливого значення, реалізація цього принципу має по відношенню до прав соціально вразливих категорій осіб, у тому числі осіб з інвалідністю [10, с.17-22]. По-друге, принцип «законності» розглядається як «обов'язок державного службовця діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України». З правової точки зору, цей принцип може охоплюватися принципом верховенства права. До того ж, якщо концепція принципу «законності» ускладнюватиме виконання законів, які будуть суперечити нормам Основного Закону України. Неухильне дотримання державними службовцями конституції та законів в умовах правової держави має охоплюватися вимогам забезпечення та утвердження основних елементів верховенства права. По-третє, принцип «професіоналізму» визначено як «компетентне, об'єктивне і неупереджене виконання посадових обов'язків, постійне підвищення державним службовцем рівня своєї професійної компетентності, вільне володіння державною мовою і, за потреби, регіональною мовою або мовою національних меншин, визначеною відповідно до закону». Це один із ключових принципів державної служби, що насамперед, базується на засадах: професійності; об'єктивності; неупередженості; поваги до прав людини; пріоритетності щодо підвищення професійної компетентності; досконалості знання державної мови; мотиваційності вивчення мов національних меншин та мов Ради Європи. У контексті реалізації цього

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

принципу, держава зобов'язана створити належні умови для постійного професійного зростання державних службовців, у тому числі через наукову, творчу діяльність, досконалого вивчення державної мови, а також вивчення мов регіональних, національних меншин, мов Ради Європи. По-четверте, принцип «патріотизму» означає «відданість та вірне служіння Українському народові». Це означає, що державці службовці мають діяти виключно в інтересах Українського народу, прав та свобод людини. По-п'яте, принцип «добročесності» трактується законодавцем як «спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень». Здійснення державними службовцями своїх повноважень має проводитися на таких морально-етичних засадах як: чесність, ініціативність, людяність, порядність, добročесність, прозорість, відкритість, публічність тощо. З правової точки зору, реалізація цього принципу лежить у площині високих морально-етичних вимог до державного службовця, які не допускають використання його службового становища, повноважень у власних приватних інтересах, чи приватних інтересах третіх осіб. Тому, логічним було б об'єднати принцип добročесності та прозорості. По-шосте, принцип «ефективності» передбачає раціональне і результативне використання ресурсів для досягнення цілей державної політики. Ефективність державної служби залежить від раціонального та результативного використання трудових, економічних, фінансових та інших ресурсів. Особливого значення, цей принцип має по відношенню до належного використання коштів Державного та місцевих бюджетів, які повинні мати виключно цільове призначення, із урахуванням бюджетного законодавства. Разом із тим, ефективна державна політика має урахувати формування належних та

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

адекватних видатків держави на організацію робочих місць для державних службовців, можливість постійного підвищення професійної компетентності (у тому числі через зайняття викладацькою, науковою, творчою діяльністю), вивчення української мови, мов національних меншин, регіональних мов, та мов Ради Європи, оплати та мотивацію праці, належний соціальний захист, професійне пенсійне забезпечення. По-сьоме, принцип «забезпечення рівного доступу до державної служби» означає заборону всіх форм та проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на державну службу та її проходження. З правової точки зору, цей принцип спрямований на гарантування громадянам України рівні можливості та рівні права при вступі на державну службу. Водночас, здійснення такого принципу має урахувати забезпечення безбар'єрності та інклюзивності по відношенню до прав осіб з інвалідністю, інших соціально вразливих категорій громадян. Тому, формування умов вступу на державну службу, умов проведення конкурсів варто визначати із уточненням особливостей щодо безбар'єрності та інклюзивності для окремих категорій громадян. По-восьме, принцип «політичної неупередженості» включає недопущення впливу політичних поглядів на дії та рішення державного службовця, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків. В умовах правової держави, реалізація цього принципу виключає будь-яку залежність державного службовця від політичних процесів, які відбуваються у державі. Протягом усього періоду державної служби, державний службовець має уникати зв'язку із політичними партіями, у тому числі висловлювати політичні погляди, уподобання, проявляти

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

прихильність до окремих політичних діячів тощо. По-дев'яте, принцип «прозорості» означає відкритість інформації про діяльність державного службовця, крім випадків, визначених Конституцією та законами України. З правової точки зору, інформація щодо публічної діяльності державного службовця, а в окремих випадках і щодо приватного життя, має бути відкритою для громадян, суспільства, владних інституцій. Тому, приховання такої інформації може бути підставою притягнення державного службовця до юридичної відповідальності у порядку передбаченому законом. Принцип «прозорості» частково охоплюється принципом «добросовісності», а тому їх варто об'єднати. По-десяте, принцип «стабільності» трактується як призначення державних службовців безстроково, крім випадків, визначених законом, незалежність персонального складу державної служби від змін політичного керівництва держави та державних органів. З правової точки зору, принцип стабільності означає стабільність (безстроковий характер) службово-трудових відносин, які виникають з приводу реалізації громадянами України права та державну службу. Крім того, цей принцип гарантує незалежність державного службовця від змін у політичному керівництві держави, змін у керівному складі Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Конституційного та Верховного судів України, міністерств, відомств, інших органів державної влади. Також реалізація цього принципу передбачає розвиток єдиної ієрархічної системи органів управління державною службою, яка б включала не лише державних службовців, а також вчених, науковців, експертів з питань публічної служби.

Доречно наголосити, що вищезначена система принципів державної служби має позитивно спрямовуючий характер як ключова передумова

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

подальшої її реформи, посилення ефективності правового статусу державного службовця, що має включати: максимально збалансовану систему прав, пов'язаних із ними гарантій; обов'язків, у тому числі пов'язаних із ними обмежень та заборон; видів юридичної відповідальності. Разом із тим, окремі принципи державної служби варто посилити через призму сучасних викликів, які стоять перед суспільством та державою.

Основними тенденціями удосконалення законодавчого забезпечення принципів державної служби видаються наступні: 1) посилення принципу верховенства права через призму включення до нього принципів пріоритетності прав та свобод людини, Конституції та законів України щодо державної служби, у тому числі статусу державного службовця; 2) в умовах становлення громадянського суспільства, соціальної та правової держави, варто включити до принципів державної служби принцип верховенства прав та свобод людини по відношенню до діяльності державних службовців (має включати такі засади як: моральність, толерантність, повагу до прав та свобод людини, у тому числі соціально вразливих категорій осіб тощо); 3) посилення принципу доброчесності через призму включення до нього засад: чесності, ініціативності, моральності, прозорості, відкритості тощо; 4) запровадження принципу наукового забезпечення державної служби; 5) запровадження принципу професійності, у тому числі розумності моральних, ділових, фахових вимог до посад державної служби, якісної мотивації державних службовців, у тому числі щодо постійного зростання професійної компетентності; 6) запровадження принципу персональної відповідальності державних службовців; 7) запровадження принципу соціальної захищеності державних службовців.

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

Список використаних джерел

1. Петришин О. В. Правовий режим державної служби: питання загальної теорії: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.01 / О.В. Петришин ; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 1999. — 36 с.
2. Козюбра М.І. Верховенство права і Україна/М.І. Козюбра//Право України. – 2012. - №1-2. – С. 30-63.
3. Костюк В. Л. Інституційні новації державної служби через призму новітнього законодавства: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. – 2016. – Т. 181. – С. 26–32.
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст.141.
5. Конституція України: Науково-практичний коментар/Б.В. Авер'янов, О.В. Батанов, Ю. В. Баулін та ін.; Ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. Харків: Видавництво «Право», К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 808с.
6. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – №4. – Ст.43.
7. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 року № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
8. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Ю.П. Битяк ; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2006. — 40 с.

▪ Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробійова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

9. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу»/наук.ред. акад. А.О. Селіванов, акад. М.І. Іншин. – К.: Парламентське вид-во, 2017. – 512с.

10. Костюк В.Л. Тенденції розвитку публічної служби крізь призму прав осіб з інвалідністю/В.Л. Костюк// Формування публічної служби, чутливої до людей з особливими потребами: цифрові технології: матеріали наук.-практ. конф.за між нар. участю (Київ, 10 листоп.2017р.)/за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білінської, В.М. Сороко, Л.А. Гаєвської. – Київ: НАДУ, 2017. – 296с.

Костюк В. Л., Воробйова І. Б.

Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід

У науковій статті досліджуються проблеми інституційних реформ державної служби через призму формування новітньої системи принципів. Проаналізовано ключові проблеми принципів державної служби у контексті новітнього законодавства. Акцентовано увагу на теоретико-правовому аналізі положень нової редакції Закону України «Про державну службу». Критично осмислено законодавчо визначену систему принципів державної служби. Визначено напрями удосконалення законодавчого забезпечення принципів державної служби.

Ключові слова: державна служба; право на державну службу; державний службовець; принципи державної служби; принцип верховенства права; принцип добросовісності; принцип професіоналізму; принцип верховенства прав та свобод людини.

▪ Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

Костюк В. Л., Воробьева И. Б.

Принципы государственной службы в условиях правового государства: научно-теоретический подход

В научной статье исследуются проблемы институциональных реформ государственной службы через призму формирования новой системы принципов. Проанализированы ключевые проблемы принципов государственной службы в контексте нового законодательства. Акцентируется внимание на теоретико-правовом анализе положений новой редакции Закона Украины «О государственной службе». Критически осмысленно законодательно определенную систему принципов государственной службы. Определены направления совершенствования законодательного обеспечения принципов государственной службы.

Ключевые слова: государственная служба; право на государственную службу; государственный служащий; принципы государственной службы; принцип верховенства права; принцип добродетели; принцип профессионализма; принцип верховенства прав и свобод человека.

Kostiuk V. L., Vorobyova I. B.

Principles of civil service in the conditions of law-governed state: scientific and theoretical approach

In the scientific article the problems of institutional reforms of the civil service are investigated through the prism of the formation of the newest system of principles. The key problems of the principles of civil service in the context of the latest legislation are analyzed. The theoretical and legal analysis of the provisions of the new wording of the Law of Ukraine "On Civil Service" is emphasized. The legally defined system of the principles of civil service is critically comprehended.

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlnp.pdf>.

The directions of improvement of legislative support of the principles of civil service are determined.

Key words: public service; the right to a civil service; civil servant; principles of civil service; the rule of law; the principle of integrity; the principle of professionalism; the principle of the rule of law and human freedoms.

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

Kostiuk V. L., Vorobyova I. B. Principles of civil service in the conditions of law-governed state: scientific and theoretical approach

In the scientific article the problems of institutional reforms of the civil service are investigated through the prism of the formation of the newest system of principles. The key problems of the principles of civil service in the context of the latest legislation are analyzed. The theoretical and legal analysis of the provisions of the new wording of the Law of Ukraine "On Civil Service" is emphasized. According to the content of this Law (Article 4), the principles of the civil service are as follows: the rule of law; legality; professionalism; patriotism; integrity; efficiency; ensuring equal access to the civil service; political impartiality; Transparency; stability. The proposed system of civil service principles does not contribute to the reformist nature of the said Law, only partially takes into account the dynamics of the development of the state and its institutions, however, has a number of reservations, given the following: it does not fully take into account trends in the development of society and the state; do not reflect the constitutional foundations of Ukraine's development as a democratic, social and legal state; does not fully motivate the arrival of high-qualified professionals in the civil service; do not promote accessibility of the civil service; does not motivate tolerance, morality, respect for human rights, including children, persons with disabilities, other socially vulnerable categories; does not promote the transparency of the legal status of civil servants; does not facilitate the implementation of international, including European standards of public service; does not contribute to the scientific support of the civil service; does not provide personal responsibility of civil servants; does not motivate social security of civil servants; does not provide adequate supervision and control over the civil service. Also, there is a need for systematic rethinking of mechanisms for increasing the professional competence of civil servants at the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, other

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.

academic educational institutions, through the motivation of their teaching, scientific and creative activities. It is the national, leading scientific and educational centers of our country that should become the basis for a comprehensive and systemic reform of the civil service.

The main tendencies of improving the legislative support of the principles of civil service are as follows: 1) strengthening the rule of law through the prism of the inclusion of the principles of priority of human rights and freedoms, the Constitution and laws of Ukraine regarding the civil service, including the status of a civil servant; 2) in the conditions of the formation of a civil society, a social and legal state, it is necessary to include in the principles of civil service the principle of the supremacy of human rights and freedoms in relation to the activities of civil servants (should include such principles as: morality, tolerance, respect for human rights and freedoms, in including socially vulnerable categories of persons, etc.); 3) strengthening the principle of integrity through the prism of including the principles: honesty, initiative, morality, transparency, openness, etc.; 4) introduction of the principle of scientific support of the civil service; 5) introduction of the principle of professionalism, including the wisdom of moral, business, professional requirements for civil service positions, qualitative motivation of civil servants, including the constant growth of professional competence; 6) introduction of the principle of personal responsibility of civil servants; 7) introduction of the principle of social security of civil servants.

Key words: public service; the right to a civil service; civil servant; principles of civil service; the rule of law; the principle of integrity; the principle of professionalism; the principle of the rule of law and human freedoms.

-
- Принципи державної служби в умовах правової держави: науково-теоретичний підхід / В. Л. Костюк, І. Б. Воробйова // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17kvlntp.pdf>.